

“O‘TGAN KUNLAR” ASARI VA UNING TARJIMASIDA QO‘LLANILGAN SODIQ-SADOQATLIK; LOYAL –DEDICATED SINONIMLARI KORPUS ANALIZI VA ULARNING TARJIMA MUAMMOLARI.

Hakimova Gulhida Abdulariz qizi

UzDJTU tayanch doktoranti

gulhidah@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu quyida keltirilgan ish “O‘tgan kunlar” asari da qo‘llanilgan sodiq- sadoqatlik sinonimlari va ularning bosh muharrirligi osida I.M To‘xtasinov, Mo‘minov, Hamidovlar tomonidan tarjima qilingan “Days Gone By” versiyasida qo‘llanilgan loyal –dedicated sinonim juftliklarning korpusga asoslangan holda o‘zaro farqlanuvchi jihatlari va tarjima muammolarini yoritib beradi.

Abstract: This presented work is to present contrastive aspects and translation problems of adjectives describing personality (sodiq- sadoqatli ; loyal – dedicated) used in the original work of “Days Gone By” and its translation under the editorship of U.R Yoldoshev and Mo‘minov, Hamidov.

Kalit so‘zlar: Sinonimlar, korpus, parallel korpus, shaxs tasvirida qo‘llanilgan sifatlar, sinonimlar tarjima muammolari.

Key words: Synonyms, corpus, parallel corpus, and adjectives used describing personality, translation problems of synonyms.

KIRISH

Bugungi kun zamonaviy tilshunosligida korpus lingvistikasi va korpusga asoslangan tadqiqotlar jadal sur‘atlarda rivojlanib bormoqda. Korpusga asoslangan tahlillar o‘zining aniqligi, keng qamrovli ekanligi va eng so‘ngi va ishonchli ma‘lumotlarni qamrab olishi bilan tilning chuqur tahlil qiluvchilar e‘tiborini tortib kelmoqda.

Sinonimlar va ularning tarjima muammolari ancha yillardan beri keng tadqiq e‘tilib kelinmoqda va bu sohadagi o‘z javobini topishi kerak bo‘lgan savollar talaygina. Bizning bugungi ishimiz aynan mana shunday sinonimlar juftligi va ularning tarjima muammolariga korpus analizi orqali yondashishni ko‘zda tutadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR.

Korpus lingvistikasi taraqqiyotiga bir nechta olimlar salmoqli hissa qo‘shgan bo‘lib, ular Leech, Biber, Johanson, Makkarti, Chomskiy, Stubs, Kenndy va boshqalar o‘z hissalarini qo‘shgan. Sinonimlarning o‘rganilishi korpus lingvistikasi tarqqiyoti bilan yangi bosqichga chiqdi desak mubolag‘a bo‘lmaydi. Ayni shu davrga kelib turli olim va tilshunoslar muayyan sinonimiya qatorlarini o‘rganish asnosida ko‘plab iznalishlar olib brogan bo‘lib, ulardan Natthapon Petcharat ingliz tilidagi *appropriate, proper va suitable* so‘zlarining o‘zaro o‘xshashligi va farqli jihatlarni Longman Dictionary of

Contemporary English, Longman Advanced Learners Dictionary va Macmillian English Collocations Dictionary lugʻatlaridagi manbaalar va Corpus of Contemporary American English korpusi asosida oʻrgangan va bu sinonimlar qatorida yagona oʻzak maʼnoning mavjudligini ammo ularni qoʻllanilish doirasi va Grammatik birliklarni hosil qilishi boʻyicha farqli ekanligini xulosa oʻrnida keltirib oʻtgan.¹

Shu kabi sinonimlar ustida korpus asosida izlanish olib borganlardan, Taylor *high* va *tall* soʻzlari orasidagi sinonimiyaʼni oʻrgangan hisoblanib, u oʻz ishida *tall* soʻzi *high* soʻziga nisbattan cheklangan kontekstlarda ishlatilishini va *high* soʻzi vertikal oʻlchov maʼnosini bergan hollarda koʻproq ishlatilishini keltirib oʻtgan.²

Chung xuddi yuqoridagi kabi ingliz tilidagi *create* va *produce* soʻzlari boʻyicha korpus asosida izlanish olib brogan va bu ikki soʻz maʼnoning talqini boʻyicha bir xil ekanligi yaʼni yangi narsani yaratish maʼnolari bor ekanligini taʼkidlab oʻtgan.³

Cai⁴ *great* soʻzi va uning 6 ta sinonimlari hisoblangan *awesome*, *excellent*, *fabulous*, *fantastic*, *terrific*, va *wonderful* soʻzlarini korpus asosida tadqiq etgan. U oʻz ishi yakunida *great* soʻzi qolgan sinonimlarga nisbattan umumiy va kuchsizroq ekanligini taʼkidlab, qolgan soʻzlarga nisbattan eng koʻp qollanilishini va *fabulous*, *fantastic*, *great*, *terrific* va *wonderful* soʻzlari soʻzlashuv uslubiga koʻproq mosligini va qolgan ikki *awesome* va *excellent* soʻzlari publististik uslubga mos kelishini taʼkidlab oʻtgan.

5

NATIJALAR

Sodiq – loyal

Sizmi? – deb kulimsiradi. – Otam boʻlmasangiz ham meni otaliq muhabbati bilan suygan sodiq va mehribon bir kishimsiz – yaʼni maʼnaviy otam.

“You, for me?” – he smiled. – “Although you are not my father, however, you are the closest friend and loyal man who takes care of me like my own parent. I’d say, you are my spiritual father.”

Ushbu parchada berilga bu ikki sifat tarjimalari, tahlillarimiz davomida bir biriga toʻliq mos kelishligi va har ikki tilda ham bir biriga yaqin boʻlgan maʼno va kontekstlarda ishlatilishi ayon boʻldi.

¹ Natthapon Petcharat Language Institute, Thammasat University Corpus-Based Study of English Synonyms: Appropriate, Proper, and Suitable LEARN Journal :Language Education and Acquisition Research Network Journal, Volume 10, Issue 2, 2017

² Taylor, J. R. (2003). Near synonyms as co-extensive categories: ‘high’ and ‘tall’ revisited. *Language Sciences*, 25(3), 263-284.

³ Chung, Siaw-Fong. (2011). A corpus-based analysis of “create” and “produce”. *Chang Kung Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(2) (October 2011), 399-425.

⁴ Cai, J. (2012). Is it “great” enough? A corpus-based study of “great” and its near synonyms. Master Thesis. Ball State University.

5

Ammo xuddi shunga yaqin bo‘lgan keyingi parchada tarjimada qiyinchiliklar tug‘ilganligini ko‘rishimiz mumkin.

Sadoqatli – dedicated

– Barakalla, o‘g‘lim, – dedi Hasanali, – javobingiz o‘z o‘ylag‘animchadir. Endi sizdan shuni ham so‘rayin: xo‘jasig‘a **sadoqatli** bir qul, sizning ta‘biringizcha, ma‘naviy bir padar o‘z o‘g‘lig‘a yomonlik sog‘inarmi, bu to‘g‘rida javob beringiz-chi?

[sadoqatli]

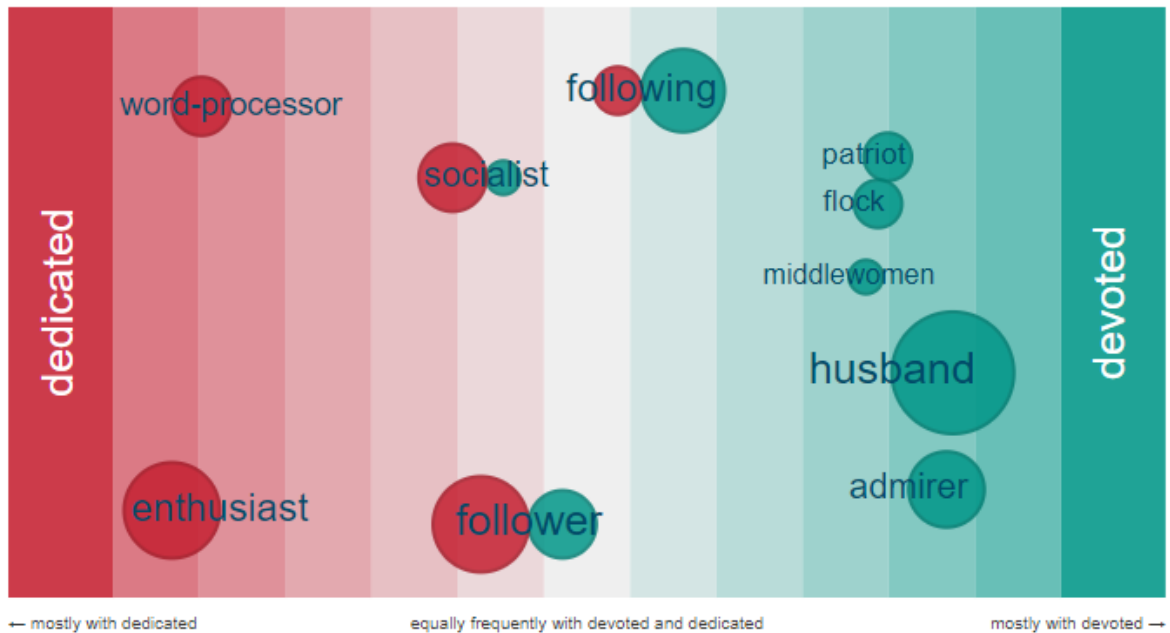
– “Good lad, my son”, – Hasanali said – “It is the exact answer which I wanted to hear. Now, let me ask you one more thing: a **dedicated** servant to his master or, as you said, spiritual father, whether he wishes any harm to his son, now tell me?

[dedicated]

Bir qarashda ushbu parchada hech qanday g‘ayri oddiy holat kuzatilmasada, **dedicated** so‘zining korpus bazasidagi misollarini tahlil qilish ushbu so‘zning ko‘p hollarda biron kasb yoki sohaga o‘zini baxsh etgan yoki shu bilan ko‘p shug‘ullanadigan inson sifatida, jonsiz jismlar bilan qo‘llanilganda esa, ko‘p hollarda qurilmalar bilan ishlatilganda u biron ishga maxsuslashtirilgan va ixtisoslashtirilgan ma‘nolarida ishlatilgan. Bularning barchasini hisobga olgan holda, ushbu kontekstda **sadoqatli** ma‘nosini berish uchun **dedicated** so‘zini tanlash qisman noo‘rin bo‘lishi mumkin deb hisoblaymiz. Ammo bir asarda bir so‘zni ko‘p takrorlanishi o‘quvchi uchun bir xillikga sabab bo‘lishi mumkinligini hisobga olgan holda, ushbu sadoqatli so‘zi devoted deya tarjima qilinishi maqsadga muvofiqroq bo‘lgan bo‘lar edi. Chunki **devoted** so‘zi ko‘rpus bazamizda inson aniqlovchisi bo‘lib kelgan hollar **dedicated** so‘ziga nisbatan ko‘proq.

3.3 21-rasm. Dedicated va devoted so‘zlari so‘z aniqlovchisi bo‘lib kelgan so‘zlar va ularning farqlari

nouns and verbs modified by "devoted/dedicated"

Ushbu diagramma bizga bu ikki soʻzning birikma hosil qilish valenligini taqqoslash imkonini beradi va ikkinchi bobda xususan koʻrib chiqilgan misollar yuqoridagi xulosamiz isboti sifatida xizmat qilishi mumkin.

MUHOKAMA

Loyal- dedicated

Sizmi? – deb kulimsiradi. – Otam boʻlmasangiz ham meni otaliq muhabbati bilan suygan sodiq va mehribon bir kishimsiz – yaʼni maʼnaviy otam.

[sodiq]

. Ammo davlatlari yori berib, sadoqatlik xizmatkorlaringizdan boʻlgʻan Margʻilon qoʻrboshisining yordami birlan Oʻttaboyning changalidan arang qutilishgʻa muvaffaq boʻldim...»

[sadoqatlik]

– Barakalla, oʻgʻlim, – dedi Hasanali, – javobingiz oʻz oʻylagʻanimchadir. Endi sizdan shuni ham soʻrayin: xoʻjasigʻa sodiq bir qul, sizning taʻbiringizcha, maʼnaviy bir padar oʻz

o‘g‘lig‘a yomonlik sog‘inarmi, bu to‘g‘rida javob beringiz-chi?

Otabek kutilmagan bu savoldan ajablandi:

– So‘zingizga tushunolmadim, ota, – dedi

[sodiq]

*“You, for me?” – he smiled. – “Although you are not my father, however, you are the closest friend and **loyal** man who takes care of me like my own parent. I’d say, you are my spiritual father.”*

[loyal]

*– “Good lad, my son”, – Hasanali said – “It is the exact answer which I wanted to hear. Now, let me ask you one more thing: a **dedicated** servant to his master or, as you said, spiritual father, whether he wishes any harm to his son, now tell me?*

[dedicated]

Sodiq – sadoqatli

Sodiq sifati O‘zbek tili ko‘rpusida 40 marotaba takrorlangan bo‘lin, bu misollarning asosiy qismini Tohir Malikning Shaytanat asaridan olingan misollar tashkil etadi (15-rasm)

2.3 15-rasm. O‘zbek Tili Korpusida sodiq so‘zining lemma bo‘yicha konkordansda berilishi.

USLUB

DAVR

[English](#) [Русский](#) [O‘zbek](#)

sodiq

IZLASH

TOZALASH

6 ta hujjatda 40 ta so‘z uchradi.

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

tashlamay tong ottirardi. Yangi yil kechasi uning eng sara, eng **sodiq** to‘rt yigiti uchun ham harom edi. Ularning ikkisi ko‘chaning u [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

borib cho‘k tushdi-da, onasini quchdi. – Voy, bolam, yupunligingcha kelaverdingmi? **Sodiq** akangnikiga telpon qilsang bo‘lmasmidi? Xotining uydaydi-ya, lip etib kiyimlaringni olib [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

borib cho‘k tushdi-da, onasini quchdi. – Voy, bolam, yupunligingcha kelaverdingmi? **Sodiq** akangnikiga telpon qilsang bo‘lmasmidi? Xotining uydaydi-ya, lip etib kiyimlaringni olib [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

qimorda halol yutib olganidan keyin hushiga kelganini qiladi-da! Jalolshilimshiq Asadbekka **sodiq** edi. Asadbek ham uni qadrlardi. Xo‘jayinni qaysi shayton yo‘ldan urdi, [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

aytadigan ikki og‘iz shirin so‘zim bor», deb qo‘ydi. Jamshid odatiga **sodiq** qolgan ravishda jim borardi. Orqa o‘rindiqa o‘tirgan Elchin unga tikilib, [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

chog‘idagi ayolning o‘sha nayrangi bo‘g‘ib o‘ldirgan edi. U Bek akasiga **sodiq** edi. Bek akasi uchun, xususan, shu qiz uchun joni lozim [...ko‘proq...](#)

Ushbu yuqorida berilgan misollardan tashqari, misollar orasida “Qo‘sh ustunning biri” va “ Ota chiroq asaridan “ olingan misollar ham keng o‘rin egallaydi:

*Bu aslida sarob ekanligini, oq-yaltiroq bo‘yralar mayin esgan shamolda beozor tebranayotganini, oy shu‘lasida xuddi suv jimirlab oqayotgandek tovlanayotganini xayoliga ham keltirmabdi. Lafziga **sodiq** qolib, shu zahotiy oq Xisravga tegishga rozilik bildiribdi. Tong yorishar-yorishmas, to‘y-tomosha boshlanib ketibdi.*

Manba: [‘Abdunabi Haydarov «Qo‘sh ustunimning biri » 2014’]

*Qo‘l ko‘tarib yetib olganimni bildirgan bo‘laman. Shunda doim ilhaq tog‘, bilarini birovga aytmaydigan tosh, eng toza tushlarni eshitgan bo‘lsa-da, o‘rguligu ko‘rgiligini ko‘ringanga ko‘rmana qilmaydigan suv, har joyda xozir, har narsani biladigan, odamni ichigayam kirib chiqadigan shamol, asl askarlardek **sodiq** archalar, barcha-barchasi har bir odamning kelishiga minglab yillar ko‘z tikishlari, tikkanlari sezimdan o‘tadi. Ayniqsa, Olaparning yig‘lab bo‘lgan qip-qizil ko‘zlari shunday degandek bo‘laveradi.*

Manba:[‘Bahodir Qobul «Ota chiroq » 2011’]

Ushbu o‘rinda shuni takidlab o‘tish joizki, ushbu berilgan misollar orasida **sodiq** so‘zi nafaqat sifat balki atoqli ot ya‘ni ism ma‘nosida ham keng qo‘llanilgan(15- rasm)

Sadoqatli

Sadoqatli sifati o‘zbek tili korpusi bazasida 8 marotaba takrorlangan bo‘lib, bu misollarning barchasi Tohir Malikning Shaytanat asaridan olingan hisoblanadi(16-rasm)

2.3 16-rasm. Sadoqatli lemmasining O‘zbek Tili Korpusidagi konkordansi

sadoqatli

IZLASH

TOZALASH

5 ta hujjatda 8 ta so‘z uchradi.

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

fazilat qidirib ovora bo‘lmaylik. Ha, darvoqe, sadoqatni unutibmiz. U Asadbekka [sadoqatli](#) edi. U o‘sha voqeadan keyin kuchli, shafqatsiz odamlarni yaxshi ko‘rib [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 1-kitob»
1989

soxta shuhrati o‘z boshini yedi. O‘ttiz yettinchi yilda sho‘rolar uning [sadoqatli](#) xizmati uchun hibsga olib, tumanli yurtga yubordilar. Sovuqda ochlik azobiga [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 2-kitob»
1991

asta tortadi. Jamshidni qamoqdan barvaqt chiqishiga yordam berganida ham uning [sadoqatli](#) yigit bo‘lishini o‘ylamagan edi. «Chiqaversin-chi, balki foydasi tegar», deb xayol [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 3-kitob»
1992

bip-binoyi eplaydi. Eng muhim gap— yonida kimlarning bo‘lishida, ya‘ni ishonchli, [sadoqatli](#) odamlarda! Endi «Chuvrindi ukaginasi»ni hisobga qo‘shmasa ham bo‘ladi. Asadbek uni [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 3-kitob»
1992

chaynalasan! – Gap shuki, o‘shanda Jamshidni o‘ldirmagan edik. Yaxshi yigit, [sadoqatli](#) yigit. Jahl ustida aytvordingizmi devdik. Uni Sochiga yuborib, o‘likxonadan bir [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 4-kitob»
1993

Botiniy ishi esa xodimlarning ma‘lum qismini haydab, ular o‘rniga o‘ziga [sadoqatli](#) odamlarni to‘plashdan iborat bo‘ladi. Kesakpolvon zohiriy ishlarga muhtoj emasdi, shu [...ko‘proq...](#)

Tohir Malik
«Shaytanat 4-kitob»
1993

– Savob bo'lardi. – Savobning dodaxo'jasi degin! Xumkalla akaxoniga ja-a sadoqatli edi-a? Ja-a kuyib, ezilib ketdi-ku, boyaqish. Shu bugundan kechikmay borsin ...ko'proq...

Muhammad Ali
«Sohibqiron o'ylari»

ko'rganing ko'k osmonga, pastdagi ilk qadam qo'yg'oning qo'ng'ir yerga hamisha sadoqatli bo'!» – deb tayinlardilar padari Amir Temur yana ko'l uzra ...ko'proq...

Ushbu misollarning barchasida *sadoqatli* so'zi sifat yoki ot kesim vazifasida kelib, ularning barchasi deyarli bir xil ma'noni ya'ni sadoqatlilik sifatining mavjudligi anglatib kelmoqda. Shuni aytib o'tish joizki bu misollarning barchasida sadoqatli so'zi jonli egalar, aniqrog'I shaxslar uchun ishlatilgan bo'lib, aynan mana shu jihatdan *sodiq* so'zining hozirgi o'rganilayotgan korpus bazasida berilgan misollardan far qiladi, chunki sodiq so'zi ba'zi hollarda jonsiz predmetlar uchun ham(masalan : sodiq archalar) badiiy adabiyotda ishlatilgan. Ammo ushbu xulosamiz ham yuqoridagi xulosalar kabi nisbiydir. Chunki o'zbek tili birinchi tilimiz ekanligini va bu tilda ko'plab misollar bilan kundalik hayotda duch kelishimizni hisobga olgan holda, sadoqatli so'zining jonsiz buyumlarga va hayvonlar uchun ham ishlatilishini aytib o'tishimiz joiz.

Loyal- Dedicated

Loyal so'zi Cambridge Online Dictionary da quyidagicha ta'riflanadi:

...firm and not changing in your friendship with or support for a person or an organization, or in your belief in your principles:

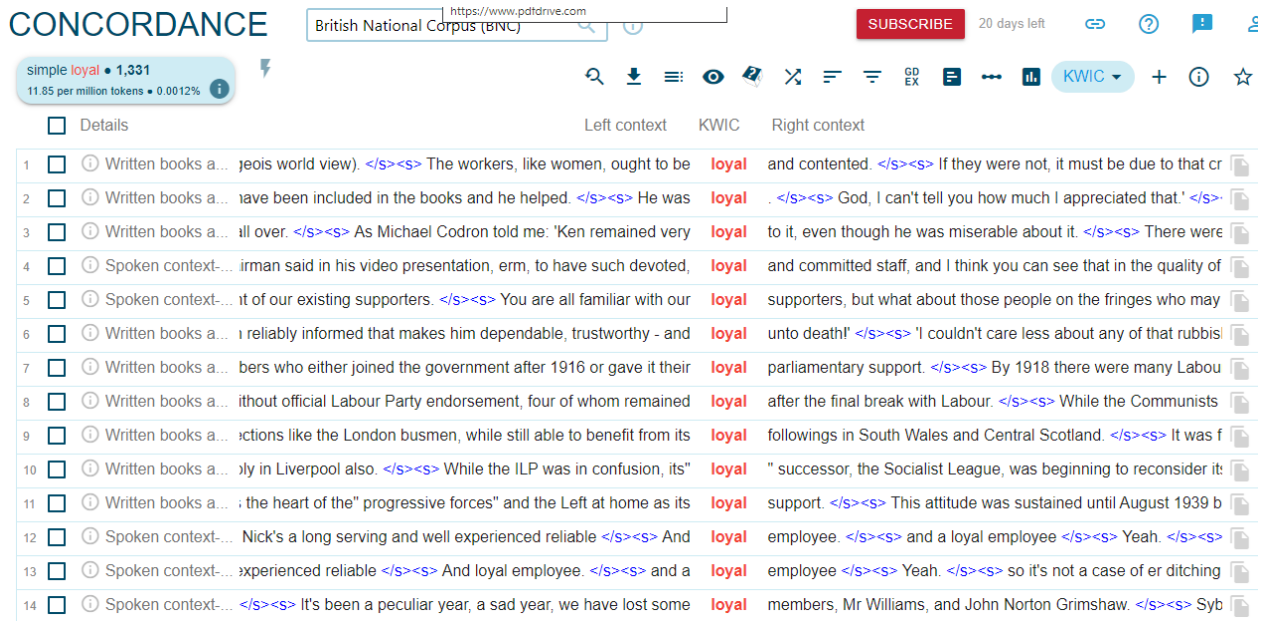
Jack has been a loyal worker in this company for almost 50 years.

When all her other friends deserted her, Steve remained loyal.

She's very loyal to her friends.⁶

2.3 17 –rasm. *Loyal* lemmasining BNC korpus konkordans bazasida berilishi

⁶<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/loyal>

The screenshot shows the British National Corpus (BNC) concordance tool interface. The search term is 'loyal', and the results are displayed in a table with 14 rows. Each row shows a snippet of text from the corpus with the word 'loyal' highlighted in red. The interface includes a search bar at the top, a 'SUBSCRIBE' button, and various navigation and utility icons. The table columns are labeled 'Left context', 'KWIC', and 'Right context'.

Yuqoridagi koprupus bazadidan olingan ma’lumotlardan ko‘rinib turibdiki, loyal lemmasi ushbu korpus bazasida 1331 marotaba takrorlangan.

Dedicated so‘zi Cambridge Online Dictionary da quyidagicha ta’riflanadi:

Meaning of dedicated in English

...believing that something is very important and giving a lot of time and energy to it:

a dedicated father/teacher

She’s completely dedicated to her work.

The Green Party is dedicated to protecting the environment.⁷

2.3 18-rasm. *Dedicated* lemmasining BNC korpus konkordansida berilishi

⁷ <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/dedicated>

CONCORDANCE British National Corpus (BNC)   20 days left

simple **dedicated** • 1,925
17.13 per million tokens • 0.0017%

Left context KWIC Right context

1	☐	Written books a... ><s> A noted authority on Medieval German, Olive was a most dedicated college tutor to generations of modern linguists, fostering and ei
2	☐	Written books a... nterprise society'. </s><s> Felicity Sieghart declared herself not dedicated to a career and therefore well qualified to address us. </s><s> S
3	☐	Written miscell... The Henley Network is an international group of organisations dedicated to the improvement of business performance through better ma
4	☐	Written miscell... It has the advantage to those commissioning the research of a dedicated team with access to the wider Henley academic community. </s>
5	☐	Written miscell... d people. </s><s> It has been earned over many years through dedicated teamwork and attention to detail. </s><s> We are committed to
6	☐	Written miscell... made available when required. </s><s> There is a department dedicated to sourcing and supplying all the requirements of our overseas l
7	☐	Written miscell... a business successful - cannot happen without a talented and dedicated workforce. </s><s> Guinness Brewing Worldwide is fortunate to
8	☐	Written books a... ge computer and information centre </s><s> The first computer dedicated solely to investigating climate change has begun operations at t
9	☐	Written books a... t loss through sulphur pollution is about three times the amount dedicated to controlling air pollution by European political leaders. </s><s>
10	☐	Written books a... vo has rarely even been noticed. </s><s> Why should a society dedicated to an economy of profit-making competitive enterprise, to the ef
11	☐	Written miscell... ships with major Information Technology Vendors. </s><s> With dedicated account teams and long term relationships there may be a confi
12	☐	Written miscell... s. </s><s> Word processors were bulky specialist machines for dedicated producers of text, and operated independently with little or no al
13	☐	Written miscell... ublic Record Office (PRO), in which I work, has traditionally been dedicated to the preservation of the paper and parchment records reflectir

Dedicated so‘zi esa ayban shu korpus bazasida 1925 marotaba ro‘yxatga olingan.

Ushbu ikki so‘zlar yuqorida tahlil qilingan sinonimlar juftligidan asosiy farqi ular kontekstual yoki qisman sinonimlar hisoblanadi. Ularning birlamchi ta‘rifi aynan mana shu xulosaga olib keladi. Misol uchun: *Loyal* so‘zi tarifidan sodiq, *sadoqatli* ma‘nolarini bersa, *dedicated* so‘zi esa ... *baxsh etilgan, ..ga moslashtirilgan* ma‘nosini o‘zida ko‘proq aks ettiradi. Bu ikki so‘z orasidagi sinonimiya hodisasini chuqurroq tahlil etish uchun ularning gapda kelish o‘rinlari va birikma hosil qilish xususiyatlarini solishtirib ko‘rish maqsadga muvofiqdir.

2.3 19 - rasm. BNC korpusida *Loyal* va *Dedicated* sifatlarining turli parametrlar bo‘yicha farqlari va o‘xshashliklari

WORD SKETCH DIFFERENCE British National Corpus (BNC)

loyal 1,265* | dedicated 697*

SUBSCRIBE 20 days left

"loyal/dedicated" and/or ...	subjects of "be loyal/dedicated"	modifiers of "loyal/dedicated"	nouns and verbs modified by "loyal/dedicated"
dutiful 4 0 ...	troop 24 0 ...	intensely 9 0 ...	supporter 41 0 ...
trustworthy 4 0 ...	force 27 0 ...	unfailingly 2 0 ...	servant 26 0 ...
dedicated 6 0 ...	soldier 6 0 ...	fiercely 8 0 ...	vassal 4 0 ...
devoted 4 0 ...	faction 4 0 ...	steadfastly 2 0 ...	troop 18 0 ...
loving 5 0 ...	fighter 4 0 ...	formerly 3 0 ...	following 6 2 ...
brave 3 3 ...	army 4 0 ...	remarkably 2 0 ...	follower 8 8 ...
hard-working 5 6 ...	supporter 3 0 ...	utterly 2 0 ...	processor 0 9 ...
high-quality 0 2 ...	militia 2 0 ...	totally 5 0 ...	socialist 0 4 ...
skilful 0 3 ...	guerrilla 2 0 ...	extremely 3 0 ...	word-processor 0 3 ...
skilled 0 6 ...	rebel 2 0 ...	apparently 2 0 ...	enthusiast 0 8 ...
x-terminal 0 2 ...	delegate 2 0 ...	entirely 2 0 ...	router 0 4 ...
loyal 0 6 ...	citizen 2 0 ...	still 19 0 ...	server 0 16 ...

verbs before "loyal/dedicated" and noun	verbs before "loyal/dedicated"	"loyal/dedicated" to ...	"loyal/dedicated" for ...
keep 4 0 ...	stay 23 0 ...	aoun 5 0 ...	life 2 0 ...
be 8 0 ...	remain 93 0 ...	king 10 0 ...	
	consider 2 0 ...	shah 4 0 ...	
	feel 6 0 ...	gamsakhurdia 3 0 ...	
	be 177 0 ...	eyadema 3 0 ...	
		barre 3 0 ...	
		noriega 3 0 ...	
		bosnia 3 0 ...	
		empire 3 0 ...	
		president 4 0 ...	
		crown 4 0 ...	
		iskra 2 0 ...	

Ushbu jadvaldan bu ikki soʻz orasidagi oʻxshashlik kata emasligi koʻrishimiz mumkin. Keling ushbu parametrlarni birma bir koʻrib chiqamiz.

2.3 20- rasm. *Loyal* va *Dedicated* soʻzlarining aniqlovchi vazifasida kelgan hollarining choʻgishtirma tahlili natijalari.

XULOSA

Oʻzbek tilidagi ishlatilgan sinonimlar ingliz tilidagi sinonimlarga nisbatan maʼnolari yaqin boʻlib ular orasida koʻp hollarda grammatik va uslubiy tafovutlar bor ekanligi aniqlandi. Ammo ingliz tilida sinonim sifatida berilgan va shu jumladan sinonimlar tarjimalarida qoʻllanilgan “sinonimlar” qisman va

bazan kontekstual sinonimlar bo‘lib, o‘zbek tilidan ingliz tiliga tarjima qiluvchi tarjimonlardan kuchli bilim va tahliliy malakani taqozo etadi. Shu sababli ham, ingliz tilida sinonim sifatida olingan so‘zlar ma’no nozikligi va ularning qo‘llanilish doirasi bilan farq qiladi. Bizning fikrimizcha bunday tarjima asarlari ingliz tili birinchi til hisoblangan tahrirchilar nazoratidan o‘tishi lozim. Chunki bir tilda qanday birikmalar odatiy ba’zilaro esa noodatiy bo‘lishini ular ko‘proq his qilishadi.

Sinonimik juftligimiz *sadoqatli* va *sodiq* o‘zbek tillarida va *loyal* va *dedicated* ingliz tili olindi. O‘zbek tilidagi bu sinonimlar yaqin sinonimiya sifatida topilgan bo‘lsa, *loyal* va *dedicated* so‘zlari kontekstual sinonimlar sifatida xulosalandi va ularni orasidagi farqlar bir biridan ba’zi hollarda katta ekanligi ko‘rib chiqildi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ахмедова А.Н., Г.И.Эргашева // Corpus-based translation studies. Ўзбек миллий ва таълимий корпусларини яратишнинг назарий ҳамда амалий масалалари мавзусидаги халқаро илмий-амалий конференция материаллари – Тошкент. 2021 7 май.
2. Eshmo‘minov.A.O‘zbek tili milliy korpusining sinonim so‘zlar bazasi.F.b.fals.d-ri (PhD).Diss. – Toshkent: 2019
3. Hojiyev A.O‘zbek tili sinonimlarining izohli lug‘ati. – Toshkent. O‘qituvchi,1974.
4. Isamuhammedov S. Xozirgi zamon adabiy tili sinonimlari. Toshkent. – 1963
5. Jamolxonov H. Hozirgi O‘zbek adabiy tili. – Toshkent. Talqin. 2005.
6. Jumaniyozov R.Sinonimlar ta’rifi masalasi// O‘zbek tili va adabiyoti,1-son,5-bet.
7. Mirziyoyev Sh.M. Barkamol avlod orzusi.–Toshkent: Davlat ilmiy nashriyoti. 2017
8. Mutalibov S.M.Maxmud Qoshg‘ariy.Turkiy so‘zlar devoni. Uz SSR FA. 1960.
9. Orifjonova Sh. Lug‘aviy sinonimiya va graduonimiya munosabati xususida, // O‘zbek tili va adabiyoti,6- son,2007.
10. Orifjonova Sh.G,O‘zbek tilida lug‘aviy graduonimiya.NDA.Toshkent,1996.
11. Polvonova B. O‘zbek tili grammatikasi. Farg‘ona. “Classik”, 2021, 28-bet.
12. Rahmatullayev Sh.Semik tahlil va leksik sinonimiyani ta’riflash masalasi// O‘zbek tili va adabiyoti. 1979,5-son,55-bet.
13. Rahmonov G’. O‘zbek tili sinonimlarida darajalanish// O‘zbek tili va adabiyoti. 2020,3-son,111-bet.